

Oral helse og bruk av tannhelse-tjenester blant eldre i Norge og Sverige

Ferda Gülcan disputerte fredag 10. mars 2017 for PhD-graden ved Universitetet i Bergen med avhandlingen: «Oral health-related quality of life, tooth loss and utilization of dental services among older people in Norway and Sweden: A prospective and comparative perspective»

Andelen eldre øker på verdensbasis. Samtidig er tannstatus blitt bedre og flere beholder sine egne tenner opp i høy alder. Denne situasjonen kombinert med økt levealder vil trolig øke etterspørselen etter tannhelsetjenester. Men det er lite informasjon om hvordan oral helse og bruk av tannhelsetjenester samt den sosiale fordelingen av disse indikatorene forandrer seg over tid blant eldre i Norge og Sverige.

Den overordnede målsetting med avhandlingen var å skaffe ny informasjon om oral helse, bruk av tannhelsetjenester og tilhørende livsløpsfaktorer blant eldre i Norge og Sverige.

Avhandlingen er basert på data fra to kohortstudier. Alle personer født i 1942 i tre fylker i Norge og to fylker i Sverige ble invitert til en spørreskjemaundersøkelse i 2007 (65 år) og 2012 (70

FOTO: JØRGEN BARTH, UiB.

Personalia

Ferda Gülcan (f.1985) er utdannet tannpleier fra UiB 2009, og har en mastergrad i internasjonal helse (2012). Siden 2013 har hun vært PhD-stipendiat ved Institutt for klinisk odontologi under veiledning av professor Anne Nordrehaug Åstrøm, professor Kristin Klock og PhD Gunnar Ekbäck. Ferda Gülcan er en av svært få norske tannpleiere som har avlagt doktorgrad, og er den første ved Universitetet i Bergen (<http://www.uib.no/mofa/107033/--munnen-er-kroppens-speil>).

år). Totalt deltok 2947 personer i Norge og 4862 personer i Sverige i begge årene.

Funnene viste at andelen eldre med omfattende tanntap økte fra 65- til 70-års alder i begge landene. I Norge, rapporterte 29 prosent og 28 prosent redusert oral livskvalitet ved henholdsvis 65 og 70 års alder. Tilsvarende prosentandeler i Sverige var 27 og 20 prosent. Andelen som rapporterte sjelden bruk av tannhelsetjenester var lav og minket over tid i begge landene.

Videre viste resultatene at tanntap, redusert oral livskvalitet og sjelden

bruk av tannhelsetjenester var hyppigst blant eldre med få sosiale ressurser. Sosiale forskjeller i oral helse viste seg å være vedvarende fra 65 til 70 års alder. Avhandlingen støtter antagelsen om at sosiale forskjeller i oral helse og bruk av tannhelsetjenester ikke primært skyldes påvirkning i seint voksent livsløp men kan tilskrives forhold under oppvekst og i tidlig voksen alder. Det er behov for forskning som kan belyse hvordan man skal takle vedvarende sosiale forskjeller og bedre tannhelsetilbudet til den eldre befolkningen.